

Luže za světové války

SOA v Zámrsku - SOkA Chrudim: Archiv města Luže, Pamětní kniha městečka Luže (čistopis vytvořen Václavem Svatkem základě předchozích záznamů v roce 1930),

vybrané strany:

Bulíček, František Hájek, MUDr. Karel Pechoc,
Václav Barcal a Martin Klumpar. Členy obec.
zastupitelstva byli prv. es. rada MUDr. Frant.
Hauza, Antonín Dobroslav, Max Alter, Jan
Lemčík, MUDr. Frant. Chalý, Václav Obalil, Jan
Koprdka, Jan Jedlička, Jos. Berger, Jos. Flašer,
Frant. Novotný, Jos. Rejda, Frant. Pele, Frant.
Hodola, Jos. Juška, Richard Galas a Antonín
Waltr. Hlavní starostou obecního zastupitelstva
byla právě hr. zřízení měšťanské školy. (viz pro-
toky ob. zastupitelstva ze dne 16. července 1914.)
Členové ob. zastupitelstva účastnili se jako
referenti schůzí ob. zastupitelstva ve Skřemošicích,
Hunci, Řepníčcích, Lomaničcích, Locičích, Čata-
šanech, Bílé, Toloch, Brodě, Jenšovnicích, Mravine
a Šebicích. Obec tyto přísloupyly na udržení
dobrovolné podpory měšťanské školy. Jedině
Radim a Zdislav nepřistoupily, které nepo-
choptelně a podivuhodně odvírají měšťanské
škole. Hlavním referentem o zřízení školy byl
es. rada J. Hauza.

Směrůvek praporek bylo po příchodu
kráječné správy vyříděno v Luži jen několik
a to na radnici, poštovém úřadě, škole, četnické
stanici a kanceláři islavu. Následujícího dne

Pechoc,
členy obec.
1. 2. 3. 4. 5.
6. 7. 8. 9. 10.
11. 12. 13. 14. 15.
16. 17. 18. 19. 20.
21. 22. 23. 24. 25.
26. 27. 28. 29. 30.
31. 32. 33. 34. 35.
36. 37. 38. 39. 40.
41. 42. 43. 44. 45.
46. 47. 48. 49. 50.
51. 52. 53. 54. 55.
56. 57. 58. 59. 60.
61. 62. 63. 64. 65.
66. 67. 68. 69. 70.
71. 72. 73. 74. 75.
76. 77. 78. 79. 80.
81. 82. 83. 84. 85.
86. 87. 88. 89. 90.
91. 92. 93. 94. 95.
96. 97. 98. 99. 100.

byl svátek sv. Petra a Pavla. Odpolední proslou
přístava zvláštní vyprávění prozřehlyho rovu, plné zpráv
o neblahé události. Šť v nášletoapřevěch dnech přimáňely
noviny do ubíh' články o atulátu a pak o pohřbu
arcibiskupa a jeho choti.

Dnešní gaslupitelstvo se své schůze ze dne 1. července
kovant, zastalo o. h. dnešním hyluranslov' pomstrastný
telegram. V pátek, 3. července, od 4 do 5. hodiny
odp. byly rovně vyhrany na vířích obou hostelů.
Následujícího dne, (4. VII) byl v noci pohřb
zemřelých, kteří, jak uváděno, nejsem pohřbeni
v císařské hrobce v Kapucínů ve Vídni, nýbrž
v Arsethenu. Toho dne, o 9. hod., stouženy byly
souděním bohoslužby ve farním hostelě.

Nášel blvd před bouří.

Alle na jih, v Bosně a Hercegovině a i ve
Vídni propukly nejsem bouře protiozbohé (ovšem
mněle insceurované) a jako reakce potome bouře proti-
rakouské na jih ruse.

Mělo naše kito nejsem životem, onjnis dnušm
starostmi, rastrostmi a strastmi máčho venkov-
ského měšička. Na řá hostelů valcovala se
sibrice. V sobotu, 4. l. m. slehl se z čista jama
poušťný přívale provázený bouří. Kroužny velikosti
hoachu sypaly se půl hodiny husle. Někdo dily

vsako, bohudík valne, teda že tu a tam pracovali
asem."

25. července čekali sečaué, že mezi Rak. - Uh.
a Štěstím je již velké napětí a šlo stalo u no-
vínách, že kdyby Štěstí podmínky rak. - uh.
mohlo přijmouti, že bude vyprovázena válka.
Odpovědi toho dne kolovaly no různé zprávy,
že nyní Štěstí přislovilo na podmínky u ul-
linovat stáruení. Přislovilo, ale ne na všechny.

Tuto noc, se pobohy na neděli, měla prosta
máženou celonoční službu u telugrafu.

Následujícího dne, u neděli 26. VII. se ukáza-
lo, že některé zprávy jsou nepravdivé, toho dne,
po 8. hodině ranní, kdy hloučky občanů místních
i okolních šly z hostela domů, objevily se na
pozích žluté papíry, vyhlášky, které rozvířily
hlid našeho města, a celého státu, celého světa.

Vyhlášky tyto - mobilisaci - přivze ráno u
Vys. byla první úvodník, zdejší rodák, J. Berger.

Mužové starší, mladší, ženy, dívky, všechny
se zastarovali prohlédli a zamrkali před tímto
papíry. Vyhláška většou oznamovala, že čímž
národní částěnou mobilisaci (9. arm. sbor) a že
všechny neaktivní osoby, máležejší k částem
tohoto arm. sboru, mají se vydati do 24 hodin
po nylepení této vyhlášky dostaviti se ke svým
částem. Druhou vyhláškou povolávali se všichni
demobranci všech částí tohoto armád. sboru.

Lučávali se všichni 30 leti a mládeži, kteří již stou-
čili v vojska. Službu koně vojstva a peněžní strany
měli vše do 24 hod. dostaviti. Odved koní maří-
kem byl na 30. čimenu.

Čas byl neobvyklý, bolestný, žim a neč, propuť,
nezapomenutelné divadlo v živě a jistě v každé obci.
Dějinná lovcem, truchlost a skručenosti to byla,
jich přeplnila mozem, sroka i celou dušiv lidu oba-
vaní do budoucnosti, strachem o bylosti nejarážev
a rozjímáním o spravedlnosti války. "Kdo
vsar bude jedenkrát odporovati ka všelny ne-
šťastné následky války, které jsou loz a bylosti probu-
zení". (H. S.) Když maří vojáci měli jít do boje
za své zájmy, proti svému přisvědčení, proti
bratřským národům. To si své dovolalo smad celí
město, i celí okolí a celý náš národ.

Tu a tam na má městě ložily se skupi-
ny lidí, jich byly mnohem počtější než jiné
měste, jive se rohovato a obnavovalo, jak se
věci upraví. Všichni obyvatel se shodovali v tom,
že válka je něco nelidského, neohrožujícího, nej-
ména tato válka. Ačkoliv převážná většina byla
úředně ~~byla~~ svalována na sarajivský atentát,
přeci všichni naši lidé byli přisvědčení, že Srbsko
bylo neohroženo přepradem a city všech byly na
straně Srbů a Rusů. V této věci rád na naše
město upomínám. Jen jedna byprá upomínka
vázala mě v hlavě. Sedět jsme v této smutný

den v holavni jídelně a zejména my - vojáci -
(S. Sudek, in. Píle a pisatel) odpracovali jsme válku.
Ludvík seděl holavni farář P. Sudek, máv odpo-
učel: „Dobře jim tak, zabili náš císaře!“ Zaráženo,
by posravan jsme odišli. Jsou ale přesvědčeni, že
jmenovaný hřích války, svoje mínění opravilo.
Všechno bylo mínění, že za nagraj přích zbraní
a počtu vojska nebude válka hlubko leváti.

V prostiřevých rodinách nastalo nenadále
dojímavé loučení. Odehrázejci vzpoměl všeho,
s čím se náš nenkovani slýchá a co má rád.
Oběhl přátel, kteří nymu prostředem rozloučil se školou,
prohovoril s rakousko Kočmu berka a Chlumci, rozptěl
se na své ročníky, zářel do slunec svého lesa,
navštívil zahrádku, stodolku, stáj, di hromu
se procházel, vářadli prohlánil. S luv věnu
smutku se loučil, řel, že mnohý loučil se navždy
se svým domovem. Oběd toho dne nikomu ne-
chutnal, na mnohých stolech zivotal neotčiv.

Druhý den, v pondělí 27. VII.) bylo na ná-
místí jako o pondělí. Silnice k typ. chýlu nehrbata
se naručníčimí sábočimíky přičky i koutně na
vozích doprovázejcimí je přibuzenym. S luv
odišlo více než 130 mužů, olei rodin i svobodným.
Nejvíce do typ. chýla k c. a k. piš. pluku č. 98.
a k c. k. zeměbraveckimú pluku č. 30.

Co stx shropilo námístí a silnic!

potřebami, jakoby maslati mltó z hrbuných lit.
Dnes v pondělí (27. m) o 10. hod. do protulní nebyl bys
koupil špultku soli za dukát. Babka Smetanová,
aby po čas váčky minula hlasu, koupila si 3
velké pecny chleba."

Dne 28. čirnceu vyproúzena Srbolm válka.
Zvlášt'ni' vydání Wiener Zeitungu přimulo (a pak
všecky noviny) toto vyhlášení' války:

Na základě Nejvyššího rozhodnutí' jeho
c. a k. apoštolské'ho vévůvstva ze dne 28. čirnceu
1914 bylo dnes královské' srbské' vládě' zastáno
ve francouzském jazyku sepsané' vyproúzení'
války:

"Osvědč' královská' srbská' vláda neodpo-
věděla nospokojivě na notu, kterou jí odvytal
rakousko-uherský' vyslanec v Bělehradě dne
23. čirnceu 1914. jest c. a k. vláda nincua, aby
pečovala sama o ochranu svých práv a zájmů
a aby za těchto' účelů' apelovala na vše
obranu. Rakousko-Uhersko má' lucth' za to,
že jest od tohoto' okamžiku ve válčném stavu
s Srbolm."

Rakousko-uherský' ministr zahranič'ních záležitostí
hr. Berchtold

Vyše uveden byl velký manifest císaře' frans. goga I.
listěný na bílém papíru a podepsaný v lágách
Šplu dne 28. čirnceu, opuaný' jím "Njmo náročím"

proč byl nucen eisť vyprovodit Švedů náhlen.
Manifest zvěř. (viz přelohu!)

Dne 30. července přijela do Vídně z V. listů
přelohy an lohusm vojenská komise z odrodu horní.
Odváděla napopád, mace, uctě, tluče, hubu,
hus no 700 K. jen bouě ziahrisly Šrupky nebyli
odvedeni. Pan flaiser (všobemě skycer flajšer)
si líboral, jak miv je kme zaptaliti jeho malého
koučka. Později osvur vyotř glimel.

Škopě dne vialiti se něhter z od^{stých}stých
branců, jako hostinský Bětohoubela, kvoctný,
kuchár a hajný Ševčík.

Že zpráv, které v nejdivnějších řijí mšobem
dělaly, zasmennáváme jen jednu: Rusové prý
zachovají neutralitu. Ale jak byli všichni zla-
mdui, vojáci i nevojáci, když 31. července obje-
vila se na rozích bělá vyhláška v všobemě
mobilisaci všech 2. a 3. tříd do 39 let.

2. zpráva vyprovodilo Německo Švedů
vátku a obsadilo Lincurhuroko.

Co se děje na bojišti dole, zvraino je to-
liko Bolm saménu, uvisny něcho nevědi a
kdyby i věděly, pravdu pověditi nesmějí a
promně povědli, jě si pro děšný lid upravije,
jěou přiliš dobrodružně, než aby jim se mohlo
věřiti. Válka sotva začala a jě dostavují
se její zhoubné následky. V polích, kde

lit.
yl bys
samová,
ei 3
áltra.
nak
leho
miv
láno
n
odpo-
sal
me
aby
miv
e
to,
n
gálizitost
gorpa I.
ch
n

Budě prý zde včelováno více sítoků po posledních
vzpurnech.

Dne 19. v. nářadem úředně zveřejněno vespolek
zvození po celém království. Kláda prý chce užito
přehled všech právních knih, starožitných zvození. Kým
dříve je nejvhodnější chránit starosti se v právních
zvození, v době kdy se křesťanství, náboženství do
a jiné historické budovy státi lepší jako lidajatel
budny.

Dne 20. hučím suseda se náid Lira v hlod.
coj. dává bouři s lizákem, promyšleným krou-
paním. Uhořelo v 10 min. několikrát. Na „jako-
steli“ se bliskoposad na stě. Budovci, do lépy
perosi Beranovm domm. Blesk spjel s kopcem
po kmenem až do kopání, seděl an s em pírky
jmenem kiny i s byčím jako by ho nozem utro-
jil a odrazil se odhad na víř, stopal u
obavé sekavé, ovráčil kohořka a zabil 2 slpice.
Roznik Jan Kodrička, jímž stál napro ti, na
zápraží socha domm, byl klásem ve du elnu
k zemi porazen. Kodrička měl ne pryhu do
všeho, hromy proulati, a o a té chvíle se zabil,
a „broua“ jě cizovatí nebude.

Dne 23. v. vyprovázela Thalie Rak. - Uk.
válek. O lito nestyčavé, bezpříkladné, za-
hívá perfidii raději nemluvit. Ta' Pih, je
Thalie svou práchu, odpykát.

V pondělí svato dušní (24. v.) schráti
rději ocholubci Parolou. over usidohm, Cypriusma
jiri, mjstlarš sijn polpři ho obcho dnika
share Albro, xamere byl lícei do hlavy, líce v ne-
mouciš kdesi v mlškvoti.

25. v. opět zveřejněno časob.

28. v. přijel hostinský Pělohouček
zase z vojny domm a lo jito pro prále! Ho-
likráil ho budlou ještě volati, to ví Pih.

29. v. povolán byl Dr. Jomeček, primár
ve p dípim ústavě k činné službě v a' tane.
Krislavě rhyba ředitel e. v. Kameca, sám jeden
s jednou slénu, studijní mediciny. Mirno to

Dovozí se kovové zboží: kotle, hrnce, práche, plechváře, picháče, vany, kurny, děře a p. Na moravské klidy dojde pojedí, zatím se jedná o to, čím se mají nahradit.

Ceny potravin jindy a dnes.

Drůb	1914 sypen	1915 hrnce	1916 hrnce
Maso hovězí kg	1.80	4.60	8.50
" mýřové "	1.96	4.80	8.50
" selce "	1.96	3.50	8.50
" škopové "	1.60	4.-	8.50
Sádlo "	1.60	5.40	12.40
Mouka č. 0 "	0.53	mm'	mm'
Mýce (škopa)	4.80	7.60	15.-
Másto "	3.20	4.80	9.60
Hrách "	0.56	mm'	mm'
Čočka "	0.44	"	"
Rýže "	0.67	1.30	6.- až 8.20
Husy 1 kus	6.60	11.60	?
Brambory 1 q	8.-	19.-	20.-
Cukr 1 q	7.9-	85.-	100.-
Káva 1 kg	4.20	7.50	12.-
Luskal 1 kg	4.90	7.50	14.-

Dne 6. srpna zemřela ve svém domku v kopci pod klunpířem Štřelckým kašička kantička Hermína Pallakova, 52^{letá} provdaná dcera Jindřicha Pallaka, nestaršou ženou svého máhla. Když ráno lidi, přišla zjeví pro tabák, umohlou se jí dovolati, vypravili stus, vnikli do světnice a našli ji v posteli mrtvou. Pohřeb léto obléhne židovky, jehož se účastnilo mnoho lidí, zejména žen, byl by málem skončil katastrofou. Když rabbi, ukončil své pohřbení, pokynul, aby mrtvola do hrobu byla uložena, sbácel se tělo u otvíráho hrobu stojící velký žlutý pramík, pramal

břimem. Vykupoval kde jakou povinnost a tak
dítě i na školní dění. Zavařal se více, resp.
jeho zřizenci, že škole přinechají každoročně
pro množství fundovaných dětí, bez dražby,
za cenu přibližně dvojnásobky průměrnou, kterou
však příspěvek školní vydrželi odpuštěli a obec
na dvojnásobek odměniti „hoblesse oblige“.

3. úmora odvolací branci ve Vys. ústředí.
Je již odvoláno 15 následujících: Jan Kalous,
jehož po poranění postlác byl z vojny domů jako
k datu státního neschopný - po druhé, Jos. Kalouska,
(syn po zrušení maršamí kovi), Lennar Jos
(otec v poli), Munk Jos (otec a bratr v poli),
Koloda, Rejda Jar (otec a bratr v poli), přivůči se
na ložný K. Miklas, Kucera Jos. za Pavlym
mlýnem, Jos. Hurmus, Fr. Krátký, Gustav
Grindel, Boh. Linnert, Jos. Červený, Ludvík
Langr a polský šedí Maissl.

4. úmora umučel na Komünberku
Thuru - Saxiský vojny frant. Macháček.
Pocházel z rodiny Adamičů. Půběžně již
k blouznění se skvěl ani tajně se neblánil,
něco starého kvaru duševní infekce
v něm pře asi zbylo, nebo dal se, po
jiz starší 50 let, rovněž slavnou ženou
foto grafovati v rajském úboni Adama
a Emu. Děti něhodí opět již lyden do školy -
nemí vhlí.

6. II. ženěna na Lá'kostelí františka,
manželka Jana Kozolubky, sklensář
a kapelník.

Obec domáhá se svého práva k lo-
vení ryb ve xdišním katastru soudu.
V řízení dne 6. února, byl zde za tou

Seznam padlých z Lužic ve světové válce 1914 - 1918.

Jméno a příjmení padlého	Den, měsíc (pod obcí)	Domovská obec (obce)	Matčina obec	Profese a jiná	Milostivost	Činil-li služby před válkou	Jméno otce	Jméno matčino (za svobodna)
1. Alex Jedlič	13. 12. 1893	Lužice	česká svoboda	řemeslník	10 let	obce	Max a Kamila Zemanovi	
2. Bures Josef	26. 7. 1886	Košumberk	"	ženatý	10 let	obce	Jan Bures	Anna Polovická
3. Filipe Josef	1872	Lužice	"	svobod.	"	obce	Jan Filipe	Anna Vlková
4. Freund Hugo	24. 6. 1893	Mucklov	"	"	ž. dar	obce	Frédér	Kristína Jandová
5. Hataš Richard	26. 8. 1881	Lužice	"	ženatý	10 let	obce	Kašpár Hataš	Kateřina Křiváková
6. Holomek Jan	1895	Lužice	"	svob.	"	obce	František Holomek	Zuzanna Hanusová
7. Holomek Frant.	1893	"	"	"	"	obce	"	"
8. Hromádka Jan	1. 8. 1888	Hřimozice	"	"	"	obce	Václav Hromádka	Josefa Valentová
9. Hromádka Václ.	2. září 1890	Hřimozice	"	"	"	obce	tesar	"
10. Jelmar Jan	2.	pekařský dělník	"	"	"	obce	Cecelky, pekaři	"
11. Kaška Jan	16. 5. 1895	Lhota	česká svoboda	ženatý	10 let	obce	František Kaška	Janbora Machová
12. Kulhanek Hrb.	11. 5. 1835	Lužice	"	svobod.	"	obce	František Kulhanek	Chaloupková
13. Padour Josef	2. 1882	Sedlec	"	ženatý	"	obce	Jan Padour	"
14. Petrušalek Alo.	29. 5. 1895	Rosice	"	svobod.	"	obce	František Petrušalek	Antonie Kopecká
15. Prokšpek tušan	2.	Lužice	"	ženatý	"	obce	Josef Prokšpek	Antonie Obalilová
16. Rejda Jan	2. 1877	Lužice	"	"	"	obce	Josef Rejda	Františka ?
17. Roubínek Jan	1889	Lužice	"	ženatý	"	obce	František Roubínek	Poluša
18. Radek Jan	19. 1. 1888	Lužice	"	"	"	obce	Jan Radek	"
19. Štíma Ladisl.	15. 6. 1894	Lužice	"	svob.	"	obce	František Štíma	Štuba
20. Lach Jan	12. 5. 1885	Lužice	"	ženatý	"	obce	František Lach	"
21. Hendrych Jan	1891	Lužice	"	ženatý	"	obce	Jan Hendrych	"

Otázky pro studenty.

Jaký je postoj pisatele k válce obecně?

Jaký je postoj pisatele válčení se Srbskem a Ruskem a Itálií?

Odešli bojovat okamžitě, tj. v srpnu a září 1914 všichni muži z Luže a okolí?

Byly mezi padlými občany Luže ženatí muži? Pokud ano, co to znamená?

Zhoršovala se v průběhu války v Luži hospodářská situace?

Zapsal pisatel i jiné události než ty, které se týkaly války?

Odpovědi:

Válku pisatel takřka jistě považuje za naprosté neštěstí bez míry a hranic.

Válčení s Ruskem a Srbskem je mu proti mysli, nesouhlasí s ním; naproti tomu válčení s Itálií považuje zřejmě za nevyhnutelné a doufá pravděpodobně v porážku Itálie. Paradoxně by jím požadované vyústění událostí, tj. ukončení války s Ruskem a Srbskem (k nimž de facto – a vlastně i de iure – došlo) a válečná porážka Itálie pravděpodobně vedly k zachování rakousko-uherského soustátí.

Z Luže všichni muži neodešli naráz bojovat – odcházeli vlastně postupně po celou dobu 1. světové války.

Mezi padlými byla přibližně polovina ženatých. Velmi pravděpodobně to znamená, že mezi pozůstalými po nich byli jak vdovy, tak sirotci.

Zásobovací situace v Luži se průběžně zhoršovala: v roce 1916 byly ceny potravin řádově o desítky až stovky procent vyšší než v roce 1914 a především, některé potraviny nebyl vůbec.

Pisatel zapsal i mnohé jiné události – bouře, sníh, úmrtí v důsledku utonutí a i okolnosti života osob, které se vymykaly dobovému pojetí „správného chování“.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

